

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.8>

О. О. Дума

здобувач кафедри адміністративного, кримінального права і процесу
Міжнародного університету бізнесу і права

ОКРЕМІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВИЯВЛЕННЯ, РОЗШУКУ ТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ

У статті досліджено окремі підходи до формування державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами. Вказано, що питання протидії корупції, організованих злочинності, розкраданню та привласненню державних коштів і майна необхідно вирішувати у рамках реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами. Саме виважена та скоординована робота державних органів забезпечує створення передумов для функціонування ефективної національної системи протидії, виявлення та припинення злочинної діяльності.

Констатовано, що запровадження комплексної моделі державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами дасть змогу забезпечити повернення активів їх попереднім законним власникам. Повернення активів є складним процесом, який потребує значного ресурсного забезпечення та повинен бути реалізований за умови належної політичної підтримки, чіткої, тісної взаємодії, співпраці та координації всіх заінтересованих сторін. Повернення активів здійснюється у кілька етапів, діяльність на кожному з яких залежить від ефективності попереднього етапу.

Обґрунтовано, що за загальною світовою практикою процес повернення активів здійснюється за такими основними етапами: досудове слідство (з'ясовується інформація про доходи від кримінальних правопорушень, їх місцезнаходження та докази щодо власності на них); судове провадження (засудження або виправдання обвинуваченого/підсудного, ухвалення рішення про конфіскацію, набрання ним законної сили); виконання рішення про конфіскацію (майно фактично підлягає конфіскації на користь держави відповідно до закону чи міжнародного договору). Повернення активів потребує офіційного декларування політичних намірів щодо необхідності впровадження національної системи повернення активів та визначення стратегічних цілей у цьому напрямі.

Зроблено висновок, що наявні в Україні правові механізми повернення активів не відповідають поточним тенденціям розвитку транскордонної злочинності, не дають змоги своєчасно реагувати та вживати необхідних заходів з протидії сучасним формам та методам легалізації активів.

Ключові слова: державна політика, активи, корупція, публічне адміністрування.

Постановка проблеми. Розвиток геополітичних відносин у сучасному світі об'єктивується сучасними глобальними проблемами, які прямо чи опосередковано зачіпають усі країни світу. Терористичні загрози, війни, глобальна пандемія, зростання релігійного фундаменталізму та радикалізація національних меншин – все це загрози сучасній стратегії національної безпеки будь-якої держави.

Для України, на жаль, всі перераховані вище ризики є не тільки реальними, а й такими, які існують в країні, і яким протистоять як політичні лідери, так і громадський сектор, громадянське суспільство. Тому Україні необхідно постійно

оновлювати свою стратегію національної безпеки, комплекс заходів щодо її забезпечення, а також постійно створювати умови для підвищення ефективності організаційно-правового забезпечення всієї системи національної безпеки. А відповідно й розробити оптимальну модель державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, яка є складовою національної безпеки України.

Слід виходити з того, що деякі суб'єкти міжнародного права проводять агресивну зовнішню політику проти України, а тому говорити лише про агресію Росії вже некоректно з точки зору потреб геополітичної суб'єктності України.

Зміни в системі владних відносин у сучасному світі, зміщення основних геополітичних центрів – все це призводить до нових обставин та умов, за яких нинішнє політичне керівництво України має реалізовувати власну стратегію державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, яка не повинна характеризуватися виключно оборонними методами підтримання внутрішньополітичної та соціально-економічної стабільності безпекового середовища в Україні. Сучасний світ стикається з безліччю викликів, які вимагають не стільки захисної реакції, скільки контрзаходів, контра-так з метою усунення не самих проблем, а факторів ризику, які ці проблеми викликають.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз сутності та змісту державної політики в цілому здійснено в працях таких вітчизняних науковців, як: В. Б. Авер'янов, В. Т. Білоус, В. М. Бевзенко, Ю. П. Битяк, Ю. А. Волкова, М. Ю. Віхляєв, І. П. Голосніченко, Я.В. Греца, О. Ю. Дубинський, В. Л. Зьолка, Р. В. Ігонін, Р. А. Калюжний, Т.О. Карабін, А. Т. Комзюк, Т. О. Коломоець, А. М. Кучук, В. І. Курило, Я. В. Лазур, Т. О. Мацелик, Н. Р. Нижник, Д. В. Приймаченко, М. В. Сідак, А. О. Собакарь, В. К. Шкарупа та інших. Питання формування підходів до розуміння державної політики висвітлювалось у ряді праць зарубіжних учених у сфері державного управління та адміністрування, таких, як: Дж. Андерсон, Б. Гогвуд та Л. Ган, М. Крафт та А. Фарлонг, М. Морган, М. Райн і Р. Гудін, Е. Янг' та Л. Куїнн тощо.

У цьому контексті **метою дослідження** є позиції щодо нового контуру державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами з урахуванням найбільш помітних світових тенденцій у міжнародних відносинах для подолання глобальних геополітичних проблем.

Виклад основного матеріалу. Найбільші геополітичні гравці намагаються зберегти свої сфери впливу, розширити ринки збуту для власних економік, а також створити системи залежних суб'єктів міжнародних відносин та альянси країн, які забезпечать необхідний потенціал соціально-економічного розвитку їх метрополій. Домінування глобального патерналізму в сучасному світі виходить на новий рівень, реалізуючи в концепції ліберальної демократії основні детермінанти, що приносять максимальний ефект глобальним центрам прийняття рішень, які переносяться на інші країни, стаючи головною тенденцією суспільно-політичних і соціально-економічних відносин на національному рівні [1].

Для України ця тенденція розвитку потребує коригування, адже в нинішніх геополітичних умовах Україна має можливість стати регіональним лідером. Для цього виникає потреба у перегляді існуючої концепції та моделі державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами з точки зору ризиків, які є найбільш актуальними для нашої держави [2].

Досягнення поставленої мети вимагає виконання наступних завдань:

1) розкрити сучасні доктринальні підходи до формування державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами;

2) визначити найактуальніші проблеми сучасного стану державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами в Україні;

3) на основі проведеного аналізу представлено нові методичні рекомендації, запропоновано нові механізми, представлено сучасну систему обмежень та прийнятних індикаторів розширення державних інструментів забезпечення державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами в сучасних умовах.

Основна увага має бути зосереджена не лише на протидії загрозам, а й на розробці превентивних заходів для подолання потенційних наслідків посилення нових глобальних та регіональних ризиків державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Значна увага в сучасних дослідженнях трансформації парадигми державного управління сектором безпеки в Україні приділяється питанню ефективної протидії російській агресії. Для ефективної протидії російській агресії Україна має приєднатися до глобальної мережі безпеки або регіональних безпекових альянсів. Але головна проблема полягає в тому, що в регіоні Східної Європи та Чорного моря сформувалися досить стабільні альянси, вступ до них означатиме цивілізований вибір. Україна оголосила про свою політику членства в НАТО. Але не бути членом Альянсу вимагає пошуку нових конфігурацій у сфері розбудови середовища безпеки на регіональному рівні.

Важливим елементом дослідження аналізованої проблематики є дослідження законодавчого та організаційно-правового забезпечення формування та практичної реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами. Зокрема, основний акцент зроблено на системному та критичному аналізі таких нормативно-правових актів, як Закон України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управ-

ління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» та «Про національну безпеку України»; Укази Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію воєнної доктрини України»; «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України»; «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» та ін.

Національна безпека є одним з найскладніших об'єктів публічного адміністрування. Це надзвичайно розгалужена система взаємопов'язаних елементів, які постійно реагують на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища. У зв'язку з цим державі потрібні не тільки практично необмежені ресурси для виконання завдань національної безпеки, а й наявні можливості для постійного протистояння новим викликам і загрозам, що постійно виникають. Як об'єкт публічного адміністрування національну безпеку доцільно трактувати як нестабільний об'єкт, тобто такий, що перебуває в постійній динаміці під впливом системи зовнішніх і внутрішніх факторів зовнішнього середовища [2].

Основна проблема її стабілізації полягає в тому, що досить складно з високою ймовірністю визначити часові межі, коли будуть досягнуті основні цілі політики національної безпеки. І після їх досягнення результати національної політики та бажаний стан державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами постійно підтримуються, тому що ті сили, які впливають на систему національної безпеки, роблять це так само адаптивно, як розвивається система впливу державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами. Іншими словами, неможливо раз і назавжди досягти оптимального стану державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами [1].

Особливості впливу держави на державну політику у сфері виявлення, розшуку та управління активами максимально розкриваються в її взаємодії з іншими державами на міжнародній арені. Ми говорили про глобальні та регіональні ризики суспільного, політичного та соціально-економічного розвитку, які є постійними та за своєю природою здебільшого штучними, створюються іншими суб'єктами міжнародних відносин з метою розширення сфер свого впливу за рахунок держав, а точніше соціально-еко-

номічного середовища держави. Ми свідомо говоримо про те, що джерелом і генератором зовнішнього, по відношенню до державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, ризики представляють не тільки інші держави, а й такі суб'єкти міжнародних відносин як суб'єкти, що володіють необхідними ресурсами, організаційними та інституційними можливостями (ТНК, міжнародні та регіональні організації, альянси тощо).

Все це визначає як характер державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, так і необхідність формування системи державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами не тільки як її об'єкта, але і як бажаної складової функціонування держави в цілому. Тобто ми говоримо про те, що безпекове середовище в силу свого динамізму та нестабільності формує певні риси навіть для доктринального розуміння категорії «державна політика у сфері виявлення, розшуку та управління активами» як об'єкта публічного адміністрування та складової національної безпеки [3].

Але ця категорія не стільки наукова (теоретична), скільки практична. Саме розуміння державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами як складової національної безпеки та діяльності держави має відображати сукупність заходів та механізмів, які потенційно потрібні державі для задоволення потреб сталого розвитку. Тому «державна політика у сфері виявлення, розшуку та управління активами» як явище має бути закріплена законодавчо, і саме законодавча визначеність відіграє найважливішу роль у процесі формування відповідної державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Сучасне законодавство України у сфері державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами не дає легального визначення наведеної категорії. Така термінологічна невизначеність є незрозумілою з точки зору потреб національної безпеки, оскільки незрозуміло, чому державна безпека визначається умовою забезпечення безпеки, не пов'язаною з військовою (оборонною) складовою. На нашу думку, це є недоліком сучасного українського законодавства у сфері національної безпеки, оскільки ускладнює розробку державної політики державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами та практичну реалізацію багатьох механізмів та інструментів подолання основних безпекових ризиків.

Важливим актом у сфері державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами є Стратегія повернення активів на 2023–2025 роки, яку схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2023 р. № 670-р [4]. Зокрема цим документом вказано на проблеми, які потребують розв'язання, аналіз поточного стану справ, тенденції та нормативно-правові акти, які діють у відповідній сфері.

Питання протидії корупції, організованій злочинності, розкраданню та привласненню державних коштів і майна необхідно вирішувати у рамках реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами. Саме виважена та скоординована робота державних органів забезпечує створення передумов для функціонування ефективної національної системи протидії, виявлення та припинення злочинної діяльності.

Запровадження комплексної моделі державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами дасть змогу забезпечити повернення активів їх попереднім законним власникам.

Повернення активів є складним процесом, який потребує значного ресурсного забезпечення та повинен бути реалізований за умови належної політичної підтримки, чіткої, тісної взаємодії, співпраці та координації всіх заінтересованих сторін.

Повернення активів здійснюється у кілька етапів, діяльність на кожному з яких залежить від ефективності попереднього етапу.

За загальною світовою практикою процес повернення активів здійснюється за такими основними етапами: досудове слідство (з'ясовується інформація про доходи від кримінальних правопорушень, їх місцезнаходження та докази щодо власності на них); судове провадження (засудження або виправдання обвинуваченого/підсудного, ухвалення рішення про конфіскацію, набрання ним законної сили); виконання рішення про конфіскацію (майно фактично підлягає конфіскації на користь держави відповідно до закону чи міжнародного договору). Повернення активів потребує офіційного декларування політичних намірів щодо необхідності впровадження національної системи повернення активів та визначення стратегічних цілей у цьому напрямі.

Наявні в Україні правові механізми повернення активів не відповідають поточним тенденціям розвитку транскордонної злочинності,

не дають змоги своєчасно реагувати та вживати необхідних заходів з протидії сучасним формам та методам легалізації активів.

Також потребує додаткового вивчення питання щодо конфіскації активів без винесення вироку в рамках кримінального провадження та забезпечення ефективного стягнення активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність держави.

Здійснення лише заходів забезпечення кримінального провадження повернення активів не є ефективною практикою. Це пояснюється тим, що схеми, які зазвичай використовуються під час виведення активів, пов'язані із складними численними фінансовими операціями, які проводяться через фінансові установи різних іноземних держав з використанням десятків фіктивних компаній, зареєстрованих в іноземних юрисдикціях. Так, виявлення, розслідування і доведення зв'язку фінансових операцій з активами і встановлення кінцевого перебування активів потребує не тільки вчинення великої кількості слідчих дій та експертиз, а і подання десятків запитів про міжнародно-правову допомогу у кримінальному провадженні, виконання яких триває роками. Однак навіть встановлення місця перебування активів не означає їх повернення державі, а лише свідчить про можливість накладення на них арешту на певний строк. Передумовою для повернення активів є ухвалення обвинувального вироку в кримінальному провадженні, що майже неможливо отримати у зв'язку із значною тривалістю збору доказів, насамперед з-за кордону, а також тривалим судовим розглядом та оскарженням судового рішення.

Ця Стратегія [4] слугуватиме основою для: довгострокового планування розвитку та вдосконалення системи повернення активів в Україну; виплати компенсації, відшкодування збитків або шкоди, завданих Україні внаслідок вчинення кримінальних правопорушень; відшкодування шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

Стратегія містить основні принципи, на яких повинна базуватися державна політика щодо повернення активів, та надалі стане основою для розроблення плану заходів з її реалізації і впровадження нових інструментів з розвитку та вдосконалення системи виявлення і повернення активів їх попереднім законним власникам [4].

Основними принципами державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління акти-

вами є: верховенство права; законність і справедливість; повага до людської гідності; повне і всебічне дотримання прав і свобод людини, громадянина; рівність і недискримінація у сфері виконання кримінальних покарань та пробації; нульова толерантність до корупції; забезпечення своєчасного реагування на виклики, що виникають у сфері повернення активів [4].

Злочинна діяльність загрожує безпеці суспільства, цілісності фінансової системи та стабільності економіки України. Ця Стратегія сприятиме запровадженню законодавчих та інституційних основ для посилення державного інструменту реагування на загрози незаконної діяльності та протидії злочинності. Ця Стратегія є комплексним документом, реалізація якого потребує взаємодії відповідних центральних органів виконавчої влади, правоохоронних органів, органів прокуратури, органів судової влади, експертів з розшуку активів та громадянського суспільства [4].

Повернення активів є важливою складовою національної системи ефективної протидії корупції, відмиванню грошей та організованій злочинності і дає змогу позбавити злочинців незаконно одержаних доходів.

На сьогодні національним законодавством недостатньо врегульовано питання повернення активів. Основним законодавчим актом, що регламентує повернення активів, є Кримінальний процесуальний кодекс України [4].

Мета державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами полягає у: підвищенні законодавчого, інституційного та операційного рівня ефективності: виявлення активів; розшуку активів; арешту та конфіскації активів; запровадженні дієвих механізмів щодо: повернення активів в Україну; виплати компенсації, відшкодування збитків або шкоди, завданих Україні внаслідок вчинення кримінальних правопорушень; відшкодування збитків або шкоди, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

Стратегічні цілі та пріоритетні завдання державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами доцільно окреслити наступним чином.

Зокрема першою ціллю [4] є удосконалення законодавства у сфері повернення активів, пріоритетними завданнями для досягнення якої є: удосконалення національного законодавства щодо здійснення заходів забезпечення кримінального провадження на стадії досудового розслідування з метою забезпечення конфіс-

кації майна, вартість якого відповідає доходам від кримінальних правопорушень (конфіскація вартості); забезпечення поширення правового режиму конфіскації необґрунтованих активів не тільки стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (що стосується активів корупційного походження), але і щодо випадків іншого незаконного походження активів, зокрема одержаних від вчинення інших правопорушень, та запровадження ефективного механізму конфіскації у цивільному процесі; узгодження згідно із законодавством порядку застосування спеціальної конфіскації (як заходу) і конфіскації майна (як санкції); розширення засобів виявлення та розшуку активів, одержаних від корупційних та інших злочинів, у кримінальних провадженнях та справах про визнання активів необґрунтованими та стягнення їх в дохід держави;

Визначення шляхів та інструментів щодо: врегулювання питання повернення запитуючій стороні арештованих активів включно із законом придбаними активами або іншим майном у випадках, коли застосовується конфіскація коштів, що відповідає вартості такого майна; запровадження як заходу забезпечення кримінального провадження припинення операцій (заморожування) у розумінні чинних міжнародних договорів з метою тимчасової заборони передачі, перетворення, відчуження або тимчасового вступу у володіння таким майном, або тимчасового здійснення контролю над ним, необхідності надання повноважень з ініціювання такого заходу та визначення переліку державних органів, що матимуть такі повноваження [4].

Наступною ціллю [4] є посилення інституційних спроможностей правоохоронних органів та інших державних органів, діяльність яких спрямована на здійснення заходів з повернення активів, пріоритетними завданнями якої є: розширення можливостей державних органів, діяльність яких спрямована на здійснення заходів з повернення активів, зокрема в частині забезпечення та встановлення на законодавчому рівні порядку доступу до автоматизованих інформаційних та довідкових систем, реєстрів і банків даних, держателями (розпорядниками, володільцями, адміністраторами) яких є державні органи, органи місцевого самоврядування, державні та комунальні підприємства, установи (зокрема фінансові), організації, а також до іншої інформації, що перебуває в їх володінні чи розпорядженні; забезпечення розвитку можливостей використання відкри-

тих даних під час виявлення та розшуку активів, законодавчого врегулювання питань розширення взаємодії з недержавним сектором у відповідному напрямі; залучення міжнародних компаній-провайдерів, що володіють корпоративною інформацією про активи юридичних осіб, фізичних осіб, підприємств у всіх доступних іноземних державах чи мають доступ до такої інформації; законодавче удосконалення операційних спроможностей правоохоронних органів щодо розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення; створення можливостей та встановлення порядку оперативного обміну електронною (цифровою) інформацією з питань виявлення та розшуку активів, зокрема відомостями та матеріалами досудового розслідування, між АРМА та правоохоронними органами (їх територіальними органами) з метою оперативного реагування на ризики приховування активів, знищення та штучне зменшення їх вартості, передачі права власності на активи третім особам, зміни форми активу, виведення активів за межі державного/митного кордону України та інші дії, що вчиняються окремими особами, групами осіб з метою уникнення кримінальної відповідальності в частині застосування покарання у вигляді конфіскації майна; посилення взаємодії з банківськими та фінансовими установами, приватним сектором та громадськістю під час виявлення та розшуку активів [4].

Третьою стратегічною ціллю державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами є посилення міжвідомчого співробітництва та обміну даними [4]. Пріоритетними завданнями для досягнення цієї цілі є: удосконалення механізмів співпраці та координації державних органів в рамках повернення в Україну активів, незаконно виведених в іноземні юрисдикції; удосконалення співпраці державних органів щодо оперативного обміну та опрацювання інформації про виявлені митними органами факти незаконного переміщення через митний кордон України валютних цінностей, обігових грошово-кредитних документів (інструментів на пред'явника), дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та виробів з них, а також культурних цінностей тощо; підвищення ефективності співпраці та координації державних органів щодо повернення в Україну незаконно виведених в іноземні держави активів у рамках

спільних слідчих груп; посилення взаємодії між АРМА, правоохоронними та іншими державними органами під час виявлення та розшуку активів шляхом обміну інформацією, надання консультацій, інформаційно-аналітичної та технічної підтримки у кримінальному провадженні або у справах про визнання активів необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави; підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів щодо здійснення фінансових розслідувань, розшуку та повернення активів із залученням провідних наукових і навчальних закладів; підвищення кваліфікації працівників органів прокуратури та суддів щодо застосування законодавства та міжнародних договорів про повернення активів; підвищення ефективності роботи органів державної влади в частині забезпечення повернення на користь держави активів, одержаних від корупційних та інших злочинів, шляхом вивчення іноземного досвіду та отримання спеціальних знань у сфері повернення активів з іноземних держав; визначення порядку та налагодження електронного обміну інформацією між АРМА, правоохоронними органами та іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, фінансовими установами з метою підвищення оперативності та ефективності заходів, спрямованих на виявлення, розшук та повернення активів [4].

Четвертою ціллю [4] є посилення міжнародного співробітництва завданнями якої є визначення порядку: створення та організації діяльності спільних слідчих груп щодо справ, пов'язаних з розшуком та поверненням активів в Україну; проведення фінансових розслідувань, виплати компенсації, відшкодування збитків або шкоди, завданих Україні внаслідок вчинення кримінальних правопорушень, зокрема відшкодування збитків або шкоди, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України; розширення міжнародної співпраці шляхом залучення міжнародних інституцій та іноземних експертів до процесу повернення в Україну незаконно виведених в іноземні держави активів; налагодження конструктивного партнерства з міжнародними спеціалізованими інституціями та залучення іноземних експертів до вдосконалення знань і навичок представників державних органів та органів досудового розслідування у сфері повернення активів; налагодження співпраці з компетентними органами іноземних держав з метою пошуку, встановлення, відслідковування, зупинення,

арешту, конфіскації та подальшого повернення незаконно одержаних державних активів і доходів; напрацювання єдиної форми запиту до держав, у яких перебуває виведений актив, та укладення договорів/меморандумів з урядами таких держав, в яких передбачати надання відомостей за зазначеними запитами; вивчення та впровадження міжнародної практики з метою імплементації до національного законодавства кращих практик з розподілу активів у рамках їх повернення; затвердження критеріїв та формування переліку пріоритетних держав, в яких перебувають виведені за межі України активи, зокрема на основі їх кількості та вартості, у разі відсутності підписання із зазначеними державами двосторонніх договорів у сфері надання взаємної допомоги у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави; розвиток співробітництва з міжнародними партнерами з метою покращення ефективності міжнародної взаємодії щодо повернення активів, удосконалення двосторонніх відносин з іноземними державами для повернення активів з пріоритетних та інших держав; поглиблення формального та неформального співробітництва з іноземними установами з питань повернення активів, правоохоронними органами, підрозділами фінансової розвідки, органами прокуратури іноземних держав, а також іншими органами іноземних держав, відповідальними за повернення активів [4].

Останньою ціллю [4] є удосконалення діяльності з представництва і захисту прав та інтересів України у національних судах та закордонних юрисдикційних органах, завданнями якої є: активізація взаємодії між державними органами у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави; удо-

сконалення законодавства у справах з повернення активів у іноземних юрисдикційних органах, а саме: впровадження дієвих інструментів представництва України у справах з повернення активів у іноземних юрисдикційних органах; запровадження механізму та порядку залучення до розшуку активів суб'єктів господарювання, які надають послуги з розшуку та фінансування судових процесів з повернення активів; розроблення рекомендацій (типології справ) щодо конфіскації та повернення активів; врегулювання питання внутрішнього розподілу повернутих на користь держави активів [4].

Висновки. Варто вказати, що модель державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами розробляється і коригується з урахуванням змісту доктрини національної безпеки. Вона відображає цілі та заходи реалізації політики національної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Дорохіна Ю.А. Доктринальні положення кримінально-правової політики щодо протидії злочинам проти власності *Вісник Кримінологічної асоціації України* № 2 (13) : збірник наукових праць / редкол. О. М. Бандурка (голов. ред.) та ін. Харків : ХНУВС, 2016. 306 с. С. 32–46.
2. Волкова Ю.А. Formation of the latest approaches to the doctrinal provisions of criminal law policy on combating crimes against property during martial law. *Право і суспільство*. 2023. № 5. С. 282–288.
3. Резнікова О. І., Липало Д. А. Актуальні проблеми повернення активів, одержаних внаслідок вчинення злочинів у кримінальному провадженні. *Проблеми законності*. 2018. Вип. 143. С. 202–216.
4. Про схвалення Стратегії повернення активів на 2023–2025 роки URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/670-2023-p#Text>

Duma O. O. Some approaches to formulating a model of state policy on finding, tracing and management of assets

The article examines certain approaches to the formation of the State policy in the field of asset tracing, finding and management. It is indicated that the issues of combating corruption, organised crime, embezzlement and misappropriation of public funds and property should be addressed within the framework of the State policy in the field of asset tracing, finding and management. It is the balanced and coordinated work of state authorities which ensures the creation of preconditions for the functioning of an effective national system of countering, detecting and suppressing criminal activity.

It is stated that the introduction of a comprehensive model of the State policy in the field of asset tracing, finding and management will make it possible to ensure the return of assets to their previous legitimate owners. Asset recovery is a complex process that requires significant resources and should be implemented with proper political support, clear, close interaction, cooperation and coordination of all stakeholders. Asset recovery is carried out in several stages, each of which depends on the effectiveness of the previous stage.

It is substantiated that, according to the general international practice, the process of asset recovery is carried out in the following main stages: pre-trial investigation (information on the proceeds of criminal offences, their location and evidence of ownership thereof is found out); court proceedings (conviction or acquittal of the accused/defendant, adoption of a confiscation decision, and its entry into force); enforcement of the confiscation decision (the property is actually subject to confiscation in favour of the State in accordance with law or an international treaty). Asset recovery requires an official declaration of political intentions to implement a national asset recovery system and the definition of strategic goals in this direction.

It is concluded that the legal mechanisms for asset recovery available in Ukraine do not meet the current trends in the development of cross-border crime, and do not allow for timely response and necessary measures to counteract modern forms and methods of asset legalisation.

Key words: *public policy, assets, corruption, public administration.*